

Datum
2020-11-30
Adress
205 80 Malmö
Diarienummer
HVO-2020-5148

Förslag till yttrande

Till
Kommunstyrelsen

Remiss om Rutavdrag för äldre (SOU 2020:53) STK-2020-1347

Hälsa-, vård- och omsorgsnämnden föreslås besluta att lämna följande yttrande:

Sammanfattning

Hälsa-, vård- och omsorgsnämnden instämmer med utredningens sammantagna bedömning om att det inte bör inrättas en särskild ordning för rutavdrag för äldre, men ställer sig även frågande till en utökning av tjänster inom rutavdraget som utredningen ger förslag till. Nämnden anser att kommunens och socialtjänstens ansvar i förhållande till rut-tjänster blir otydligt och befvarar att det kan påverka ambitionen om en nationellt jämlik äldreomsorg negativt.

Yttrande

Hälsa-, vård- och omsorgsnämnden har ansvar för bistånd och insatser som riktar sig till äldre personer, vuxna med fysisk funktionsnedsättning och vuxna med somatisk sjukdom i Malmö stad. Nämnden har därför inriktat sitt yttrande gällande utredningens frågor på personer som får insatser från kommunens socialtjänst.

Hälsa-, vård- och omsorgsnämnden instämmer med utredningens sammantagna bedömning om att det inte bör inrättas en särskild ordning för rutavdrag för äldre, med hänvisning till bland annat likabehandlingsprincipen som är lagstadgad genom flera lagstiftningar såsom kommunallagen (2017:725) och regeringsformen (1974:152).

Hälsa-, vård- och omsorgsnämnden instämmer med utredningens förslag om en utvidgning av kretsen anhöriga som har rätt till rutavdrag när det gäller tjänster för äldre. Utvidgningen stämmer bättre överens med begreppet närstående som innebär att ett släktskap inte är nödvändigt.

Hälsa-, vård- och omsorgsnämnden vill särskilt kommentera den allt tydligare gränsdragningen mellan socialtjänstens insatser till äldre och tjänster som föreslås ingå i rutavdraget. Nämnden ställer sig frågande till den diskussion som utredningen för gällande

konsekvenser för kommunens insatser vid en aktualisering av förslaget om rutavdraget. Enligt utredningen kan det uppstå situationer där kommunerna justerar sina taxor för att uppmuntra de äldre att köpa tjänster med rutavdrag i stället för att ansöka om bistånd hos kommunen. Utredningen fortsätter förklara att tjänster som den äldre egentligen har rätt att få genom bistånd från kommunerna, i stället skulle kunna utföras genom en privat rut-tjänst och därmed indirekt med stöd från staten. Nämnden ställer sig frågande till om detta är en positiv utveckling och anser att kommunens ansvar gällande målgruppen blir otydligt. Utredningen anser att kommunens ansvar inte förändras i och med förslaget men tar själv upp en möjlig förflyttning av vad som anses vara kommunens ansvar. Hälsa-, vård- och omsorgsnämnden ser därför ett behov av ett förtydligande gällande kommunens och socialtjänstens ansvar för personer som inte själv kan tillgodose sina behov eller kan få dem tillgodosedda på annat sätt¹ i förhållande till rut-tjänster.

Hälsa-, vård- och omsorgsnämnden befarar att den särskilda ordning av rut-tjänster som utredningen föreslår och som sammanfaller med socialtjänstens ansvar kan påverka en nationellt jämlig äldreomsorg negativt. Detta eftersom kommuner har medborgare med olika socioekonomiska förutsättningar som har olika möjlighet att nyttja rut-tjänster, då rut-tjänster i högre utsträckning nyttjas av personer med hög inkomst även för personer 65 år och äldre. Om syftet delvis är att stödja gruppen äldre ser nämnden hellre att kommunerna i större utsträckning få generella statsbidrag, där kommunerna själva kan avgöra var medel ska användas för att på bästa sätt stödja gruppen äldre.

Hälsa-, vård- och omsorgsnämnden ser även en problematik med att rut-tjänster som gränsar till socialtjänstens insatser kan ges utan biståndsbedömning och utan möjlighet till att följa upp insatserna. Nämnden anser inte att utredningen överensstämmer med intentionen i utredningen Hållbar socialtjänst – En ny socialtjänstlag (SOU 2020:47) som understryker vikten av ett förebyggande arbete genom tidiga insatser, kvalitet och evidensbaserad praktik samt vikten av att följa upp insatser. Vikten av att insatser inom socialtjänsten ska vara av god kvalitet tas upp både i nuvarande socialtjänstlag (2001:453) och utredningen om en ny socialtjänstlag. Hälsa-, vård- och omsorgsnämnden ställer sig frågande till hur det säkerställs att insatser är av god kvalitet som utförs inom ramen för rut-tjänster hos personer som inte kan tillgodose sina egna behov. Frågan blir extra viktig om personerna köpt tjänster med rutavdrag i och med att kommunerna justerat sina taxor för att personer ska köpa tjänster med rutavdrag i stället för att ansöka om bistånd hos kommunen.

Ordförande

Anders Rubin

Förvaltningsdirektör

Gisela Öst

¹ 4 kap. 1 § Socialtjänstlag (2001:453).